

2016-08-29
dnr 2014-21-4.2

Yrkesintroduktionsanställningar, kompletteringsstudie

Förord

Konjunkturinstitutet har av regeringen fått uppdraget (A2014/559/A) att utvärdera effekterna av stödet för yrkesintroduktionsanställningar (YA). I uppdraget ingår att analysera effekterna på lönebildning och sysselsättning av stödet till YA. Effektbedömningar på sysselsättningen ska ta hänsyn till undanträngning av ordinarie arbetstillfällena.

Uppdraget slutrapporterades den 29 april 2016. Enligt uppdraget bör Konjunkturinstitutet senast den 31 augusti 2016 om möjligt lämna in en kompletteringsstudie som analyserar senast tillgängliga statistikutfall. Kompletteringsstudien, som baseras på statistik från Arbetsförmedlingen, redovisas nedan.

Kompletteringsstudien är författad av Jonas Kolsrud.

Stockholm den 29 augusti 2016

Urban Hansson Bruswitz
Generaldirektör

Innehåll

1	Inledning	5
2	Utvecklingen av YA sedan april 2016	6
3	Sammanfattande kommentarer	9
4	Referenser	11
5	Bilaga	12

1 Inledning

Regeringen gav 6 februari 2014 Konjunkturinstitutet i uppdrag att utvärdera effekterna av stöd till yrkesintroduktionsanställningar (YA).¹ YA är en ny anställningsform som regleras i särskilda YA-avtal mellan fackföreningar och arbetsgivarorganisationer.

Konjunkturinstitutets utvärdering behandlar sysselsättnings- och lönebildningseffekter av stödet med särskild hänsyn till dödvikts- och undanträngningseffekter.² Som del i uppdraget bör en kompletteringsstudie med senast tillgängliga statistikutfall om möjligt lämnas in senast 31 augusti 2016.

Den senaste statistiken över personer med YA lämnades av Arbetsförmedlingen till Konjunkturinstitutet i augusti 2016 och behandlar utvecklingen till och med 31 juli 2016. I Konjunkturinstitutets slutrapport behandlas den statistik som fanns tillgänglig för perioden januari 2014 – mars 2016.³ I denna kompletteringsstudie görs en jämförelse mellan statistiken i slutrapporten och den statistik som finns för perioden april – juli 2016.

I Konjunkturinstitutets slutrapport gjordes bedömningen att i storleksordningen 80 till 90 procent av de anställningar som skett med YA-stöd bedöms ha trängt undan ordinarie anställningar. Konjunkturinstitutet bedömde i slutrapporten att trefjärdedelar av undanträngen berodde på en dödviktseffekt. På basis av den statistik som tillkommit kvartsår Konjunkturinstitutets bedömning om att undanträngningseffekterna av stödet sannolikt är betydliga. Detta innebär att sysselsättningseffekterna blir små samt att subventionen på längre sikt kan komma att övervältras på lönerna.

KOMPLETTERINGSSTUDIENS DISPOSITION

Kompletteringsstudien är upplagd enligt följande. Först visas hur antalet YA har utvecklats sedan anställningsformen började stöttas av staten i januari 2014. Därefter undersöks inom vilka branscher som YA tillkommit i sedan slutrapporten skrevs. Kompletteringsstudien tar sedan upp könsfördelning, andel utomeuropeiskt födda och utbildningsnivå bland de unga som fått en YA under perioden april – juli 2016. Avslutningsvis görs en jämförelse mellan hur det gått för de unga som avslutat sin YA under perioden april – juli 2016 och de unga som avslutat sin YA vid tiden då slutrapporten skrevs. Sista avsnittet tar upp slutsatser som kan dras av den statistik som tillkommit sedan slutrapporten lämnades in.

¹ Regeringsbeslut A2014/559/A.

² Med dödviktseffekt avses den andel subventionerade jobb som hade tillkommit även utan subventionen. Undanträngning är den andel av de subventionerade jobben som dels består av dödvikt, dels består av den andel jobb där personer som omfattas av subventionen väljs till förmån för personer som inte omfattas. Detta kallas substitutionseffekt. Summan av dödviktseffekten och substitutionseffekten kallas undanträngningseffekt. Substitution är i regel något eftersträvsvärt då man kan anta att de som på kort sikt trängs undan av personer som omfattas av subventionen kommer kunna få ordinarie anställning på lite längre sikt, se Konjunkturinstitutet, 2016.

³ Konjunkturinstitutet, 2016. Slutrapporten lämnades in den 29 april 2016.

2 Utvecklingen av YA sedan april 2016

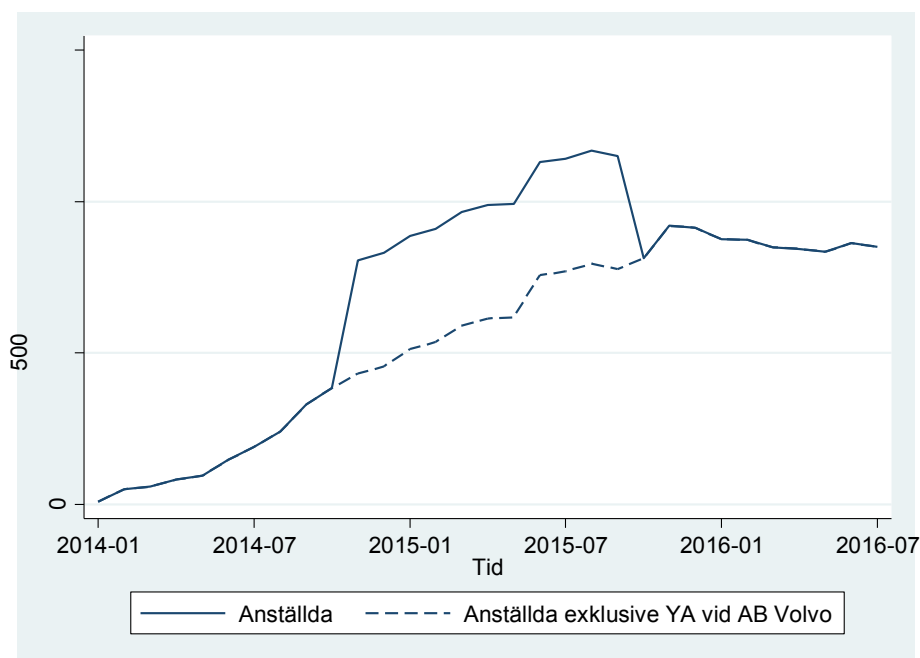
Detta avsnitt behandlar den statistik som inkommit sedan slutrapporten skrevs. Den nya statistiken, som levereras av Arbetsförmedlingen, behandlar perioden april – juli 2016.

ANTALET YA HAR STABILISERATS

Diagram 1 visar utvecklingen av antalet YA sedan staten började ge ekonomiskt stöd till anställningsformen i januari 2014. Under 2016 ser antalet anställningar ut att ha stabiliserats kring 850 stycken. I april 2016 fanns 42 avtal om YA som ingåtts mellan arbetsgivare och fackförbund. Inga nya avtal om YA tecknats sedan dess.

Diagram 1 Antalet personer med YA, januari 2014 – juni 2016

Personer med en YA som berättigar till stöd från Arbetsförmedlingen, månadsvärden

Anm. Beräkningen utan AB Volvo är under antagandet att alla 400 som anställdes också genomgick sin YA. Konjunkturinstitutet kan inte se i Arbetsförmedlingens statistik hos vilken arbetsgivare de som anställdes på YA-avtal finns.

Källor: Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

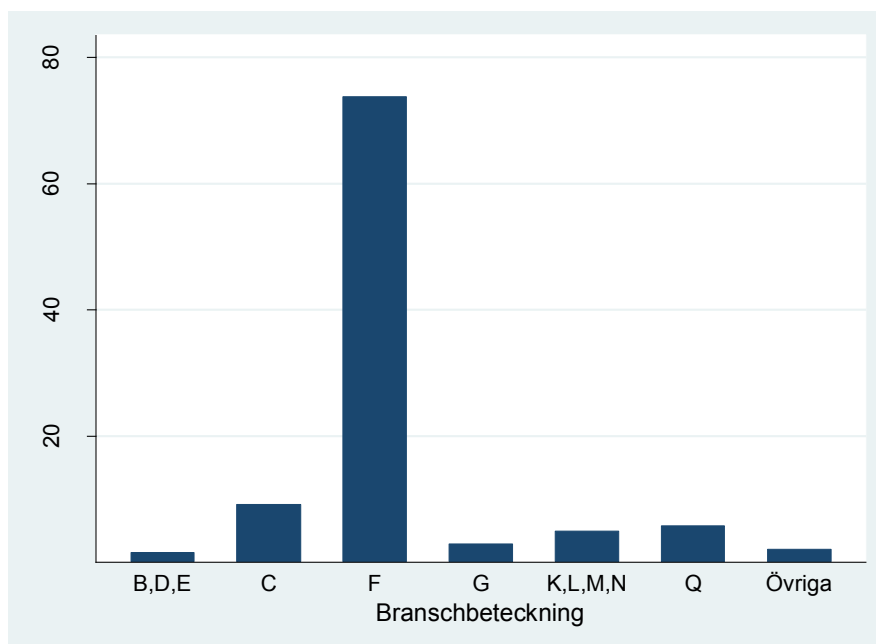
SEDAN APRIL 2016 HAR YA FRÄMST TILLKOMMIT BLAND ELEKTRIKER

Diagram 2 visar inom vilka branscher som nya YA tillkommit under perioden april – juli 2016. Under denna period har drygt 75 procent av alla anställningar tillkommit inom byggbranschen (F) och gäller främst anställningar som elektriker. För perioden som undersöks i slutrapporten, januari 2014 – mars 2016, hade byggbranschen dryga 30 procent av alla YA.

Industrin (C) samt vård och omsorg (Q) hade omkring 35 respektive 15 procent av alla YA under perioden januari 2014 – mars 2016. Andelen YA inom dessa branscher är mellan 5–10 procent vardera under perioden april – juli 2016. En förteckning över samtliga näringsgrenar finns i rapportens bilaga.

Diagram 2: Fördelning av nytillkomna YA över branscher

I procent av samtliga YA, april – juli 2016

Anm. Diagrammet visar fördelningen av YA uppdelat på branscher. Inom kategorin "Övriga" finns jordbruk, skogsbruk och fiske; transport och magasinering; hotell och restaurang; information och kommunikation; utbildning samt kultur, nöje och fritid. I dessa branscher finns endast en handfull YA.

Källa: Arbetsförmedlingen.

FLER GYMNASIEUTBILDADE BLAND DE NYA YA-DELTAGARNA

Undanträngningseffekten kan delas upp i en substitutions- och en dödviktseffekt, vilka till stor del beror på vilka grupper som får en YA. Kortfattat innebär det att ju lägre jobbchans en grupp har desto mer kan den bli hjälp av att anställningar subventioneras likt fallet med stödet till YA. Några grupper av unga som idag har lägre jobbchans jämfört med övriga unga är utomeuropeiskt födda, personer med högst förgymnasial utbildning samt långtidsarbetslösa. Om andelen unga med YA ur dessa grupper har växt jämfört med perioden januari 2014 – mars 2016 kan detta bidra till att undanträngnings- och dödviktseffekten av subventionen till YA blir lägre. Personer som får en YA förväntas inte ha eftergymnasial utbildning vilket förklarar varför den andelen är lägre bland unga med YA jämfört med andra arbetslösa unga.

Tabell 1 visar att andelen utomeuropeiskt födda och andelen med högst förgymnasialutbildning är lägre bland de YA som tillkommit sedan april 2016. Framst är det bland de med högst förgymnasial utbildning som skillnaden syns. Tabell 1 visar också att de som har en YA fortsatt skiljer sig från övriga arbetslösa unga. Personer med YA har högre utbildningsnivå och andelen utomeuropeiskt födda är ca en tredjedel jämfört med övriga arbetslösa. De med YA liknar därmed sysselsatta unga mer än arbetslösa unga. Sammanfattningsvis finns de flesta unga med YA inom grupper som har relativt god jobbchans. Detta ser ut att ha förstärkts sedan mars 2016.

Tabell 1 Karakteristika hos personer med yrkesintroduktionsanställning, andra anställda samt inskrivna vid Arbetsförmedlingen

Andel i procent inom varje grupp, uppgifter för anställda från 2014

	YA, januari 2014 – mars 2016	Nyttillkomna YA, april-juli 2016	Sysselsatta <25 år	Arbetslösa 19–24 år
Född utanför Europa	6,0	4,7	5,0	15,8
Kvinnor	28,7	7,3	49,7	42,3
Förgymnasial utbildning	12,3	7,3	8,1	25,0
Gymnasial utbildning	85,0	89,8	66,3	54,9
Eftergymnasial utbildning	2,7	2,9	24,8	19,6
Antal personer	2 142	384	147 979	107 783

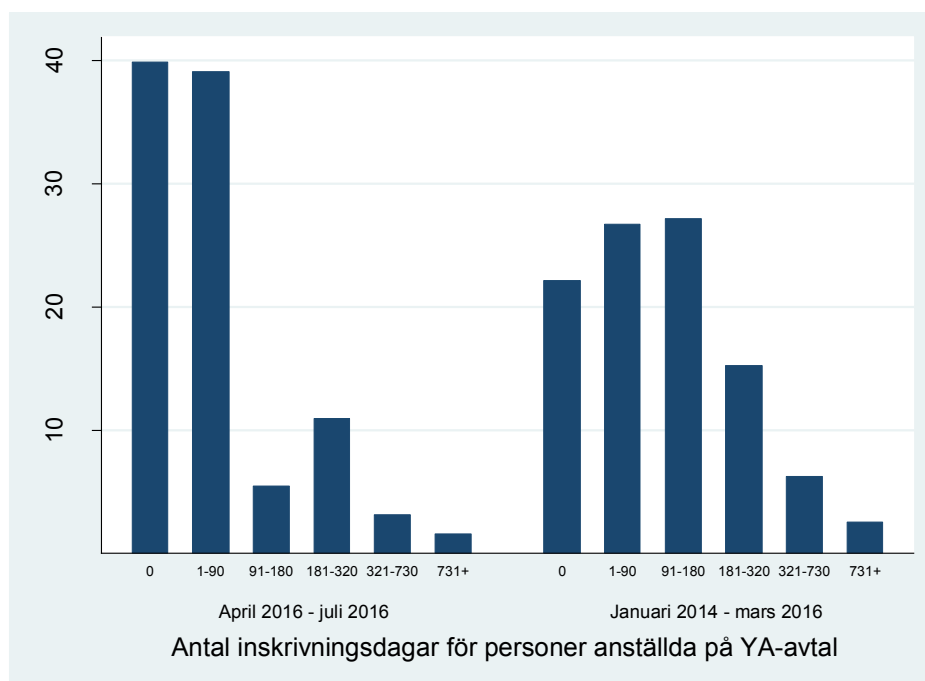
Anm. Varje kolumn visar andelar inom varje grupp. Information om unga anställda kommer från SCB:s lönestrukturstatistik och gäller hösten 2014. Data över arbetslösa unga är hämtade ur AKU 2014. Utbildningsandelarna för anställda och arbetslösa summerar inte till 100. Detta beror på att 0,8 respektive 0,5 procent saknar uppgift om utbildning.

Källor: Arbetsförmedlingen, SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 visar att inskrivningstiden hos Arbetsförmedlingen för nästan 80 procent av de nyttillkomna som fick en YA mellan april och juli 2016 är mellan 0 och 90 dagar.⁴ Detta kan jämföras med perioden januari 2014 – mars 2016 då drygt hälften av de som fick en YA hade varit inskrivna som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen i mer än 90 dagar.

Diagram 3 Inskrivningstid hos Arbetsförmedlingen före YA

Procent av nyttillkomna YA perioden april – juli 2016 respektive januari 2014 – mars 2016

Källa: Arbetsförmedlingen

⁴ Personer som får en YA utan att ha varit inskrivna vid Arbetsförmedlingen som arbetslösa när de får anställningen har noll (0) inskrivningsdagar.

ANDELEN SOM FÅR ARBETE UTAN STÖD ÄR I STORT OFÖRÄNDRAD

Tabell 2 visar vad som hänt med de som avslutat sin YA. Arbetsförmedlingen följer upp deltagarna 90 respektive 180 dagar efter det att YA:n har avslutats.

Vissa skillnader finns för de som följs upp efter 90 dagar. Det är en större andel YA som har arbete utan stöd under perioden april – juli 2016 jämfört med den tidigare perioden januari 2014 – mars 2016. Andra skillnader är att andelen öppet arbetslösa är lägre under den senare mätperioden. Däremot har fler personer har blivit avaktualiserade av Arbetsförmedlingen av övriga orsaker. Detta visas med en ökad andel i kategorin ”övriga avaktualiserade”.

Uppföljningen efter 180 dagar skiljer sig främst på tre punkter. Jämfört med perioden januari 2014 – mars 2016 har andelen som deltar i program med aktivitetsstöd halverats. Vidare har andelen ”övriga avaktualiserade” mer än fördubblats och andelen som går vidare till reguljära studier har minskat från 7,5 till knappt 3 procent av deltagarna. Andelen som har arbete utan stöd är ungefär densamma mellan mättillfällena (63 respektive 60 procent av deltagarna). I övrigt är utfallen lika mellan perioden januari 2014 – mars 2016 och perioden april – juli 2016.

Tabell 2 Vad deltagarna gör efter avslutad YA

I procent, uppföljning 90 och 180 dagar efter avslutad YA

Aktivitet efter avslutad YA	Efter 90 dagar, januari 2014 – mars 2016	Efter 90 dagar, april – juli 2016	Efter 180 dagar, januari 2014 – mars 2016	Efter 180 dagar, april – juli 2016
	Program med aktivitetsstöd	6,2	4,5	9,2
Öppet arbetslösa	19,9	8,7	5,7	5,6
Övriga avaktualiserade	7,3	12,5	9,9	22,4
Arbete utan stöd	58,0	66,4	63,1	59,8
Yrkesintroduktion	2,1	4,2	2,6	0,9
Reguljära studier	4,5	1,5	7,5	2,8
Nystartsjobb	0,3	0	0,4	0
Arbete med stöd	0,2	0	0,4	0
Övriga inskrivna	1,4	2,3	1,2	2,8
Antal personer	1 063	265	577	107

Anm. Övriga avaktualiserade är ett samlingsbegrepp för personer vars avregistreringsorsak (Avors) vid Arbetsförmedlingen är: Annan orsak (Avors=5); kontakten upphört (Avors=6); avlidna (Avors=8); eller åter till remitterande myndighet, exempelvis sjukskrivna personer som gått tillbaka till Försäkringskassan (Avors=9).

Källa: Arbetsförmedlingen

3 Sammanfattande kommentarer

Konjunkturinstitutets uppdrag består i att analysera lönebildnings- och sysselsättningseffekter av stödet till YA. På basis av den statistik som tillkommit kvarstår Konjunkturinstitutets bedömning om hög undanträngning och dödvikt. Om något kan dödviktseffekten snarare riskera att växa då en ökad andel av de som får en YA dels varit arbetslösa som mest 90 dagar (se diagram 3), dels har gymnasieutbildning i högre utsträckning (se tabell 1). Korttidsarbetslösa och personer med gymnasieutbildning är grupper av unga som har relativt sett god jobbchans.

En fortsatt hög undanträngningseffekt av stödet till YA kan ge höjda löner på grund av att subventionerna övervältras på lönerna bland grupper där YA förekommer i högre utsträckning. Vidare innebär en fortsatt hög undanträngning att sysselsättnings-effekterna bedöms att bli små. Det aktuella antalet YA innebär både att sysselsätt-ningseffekten mätt i antal nya jobb och att den offentligfinansiella kostnaden av sub-ventionen är i sammanhanget små. Under 2015 var den sammanlagda kostnaden för utbetalda subventioner till arbetsgivare som anställer på YA 84 miljoner kronor. Detta motsvarar 0,4 procent av den totala kostnaden för subventionerade anställningar 2015.⁵ Det bör dock poängteras att den statistik som tillkommit sedan slutrapporten omfattar relativt sett få personer och resultaten ska därför tolkas med viss försiktighet.

⁵ Arbetsförmedlingen, 2016.

4 Referenser

Arbetsförmedlingen, Årsredovisning 2015.

Konjunkturinstitutet (2016), ” Specialstudie 49: Yrkesintroduktionsanställningar – slutrapport om effekter på sysselsättning och lönebildning”.

Regeringsbeslut A2014/559/A, Uppdrag till Konjunkturinstitutet avseende utvärdering av stöd för yrkesintroduktionsanställningar.

5 Bilaga

Näringsgrensindelning, SNI2007

- A Jordbruk, skogsbruk och fiske
- B Utvinning av mineral
- C Tillverkning
- D Försörjning av el, gas, värme och kyla
- E Vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering
- F Byggverksamhet
- G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar
- H Transport och magasinering
- I Hotell- och restaurangverksamhet
- J Informations- och kommunikationsverksamhet
- K Finans- och försäkringsverksamhet
- L Fastighetsverksamhet
- M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
- N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster
- O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring
- P Utbildning
- Q Vård och omsorg; sociala tjänster
- R Kultur, nöje och fritid
- S Annan serviceverksamhet

Arbetsförmedlingen slår samman vissa branscher i sin redovisning av branschtillhörighet. Dessa är B, D och E, därefter K, L, M och N samt R och S.